

Ӏ'әсәне Шех К'әләше
(Ӏ'әсән Ӏ'әсәнйан)

Р'Е-Р'ЬЗМА МЬЛӘТЕ ӘЗДИ

АНГОРИ ҚЬРАРЕ ДИН

EZDIKI.COM
2026

Ḥ'әсәне Шех К'әләше (Ḥ'әсән Ḥ'әсәнйан)
Р'е-р'ьзма мьләте Эзди ангори қьраре дин

Hesenê Şêx Kelaşê (Hesen Hesenyan) · Hasan Hasanyan · Гасан Гасанян
Rê-rizma mileta Êzdî angorî qirarê dîn – Sitten und Bräuche des ezidischen Volkes nach den Regeln der Religion

Erstausgabe: gönde Şamîran (Шамиран), Armenien, 1995.

Neu gesetzte digitale Ausgabe, 2026. Der Text folgt dem gedruckten Original; offensichtliche Druckfehler wurden leicht berichtigt. Die Tabelle der aus der aramäischen Schrift hervorgegangenen Schriften (S. 6 des Originals) ist nicht übernommen. Seitenzählung neu.

Bereitgestellt von EZDIKI.COM – ezdiki.com/bibliothek
Der Scan des Originals ist in der Bibliothek ebenfalls verfügbar.

Hörfassung: Das ganze Buch wird in einem Podcast vorgelesen (einige Gebete sind dort ausgelassen).
https://www.youtube.com/watch?v=lzi6NmDvZPQ

СӘРӘЩӘМИ

Пешготьн 4
Һ'әлалкьрьна р'öh' у йаза бәнда, ангори анина дине эздиа . . . 10
Шә'дәти 12
Т'ә'филкьрьн- вәр'екьрьна мьриа 15
Дöа' т'әслимкьрьна ә'рде 21
Хер 22
Qöрбан 28
Р'ожи 30
Чаршәме h'әсав 32
Зәwащ 36
Чь эздиар'а гöнәйә 38
Т'әмами 40

ПЕШГОТЬН

Хwәде тӧ
Хатьра наве хwәки,
Хатьра h'әзар у йәк наве хwәки,
Хатьра дӧ h'әзар дӧ наве хwәки,
Хатьра се h'әзар се наве хwәки,
Хатьра хас у qәләндәре дишана хwәки,
Хатьра дишана хwә сәран сәрки,
Тӧ h'әрчар qӧлбе хwәденас р'э'м бъки,
Дәрге хера вәки. дәрге шәр'а дади,
Ахърийа мә эздиа хер бъгәр'ини.

Бь готьна дине мә эздиа мьләте мә мьләтәки hәри кәвьнә. Әм тенә назкьрьне чаwа мьләте Мәләки Таwьс. Шәрфәдин дине мәйә, Мәләки Таwьс мәләкә мәйә, Шәмс хwәйе мәйә, Шехӧбәк'ьр хwьдане мәйә, Эзид атqата мәйә. h'әвандьна мә Р'ойә (Шәмс). Әм р'ое дьh'әвиньн нә кӧ чаwа агьр, ле чаwа хwәйе р'ьсqа у э'мьр сәр т'опа дьниае. Wә'дәда хенщи мә эздиа, гәлә мьләте маинжи Шәмс h'әвандьнә. Пәи гәлә сал у зәманар'а, әwана h'әвандьне т'әзә п'әидабуи qәбул кьрьнә. Ле әм Эзди, чаwа хwәйе хуна т'әмьз, манә сәр h'әвандьна хwәйә qәдими. Щәм мә Эздиа hәнә гәлә пәсьн у мәth'е Шәмс. Нав мә эздиада hәнә Шехе Шәмса, hәнә ощах сәр наве Шәмс. Әм Эзди сава бawарие, пе наве Шәмс сонд дьхӧн, qӧрбана у хера дьдьн, ӧсажи, рожйа дьгрьн бой наве Шәмс. Әwqас h'әвандьн сава наве Шәмс, щәм т'ӧ мьләти т'ӧнә. Ломажи, әм Эзди Шәмс дьh'әвиньн у h'әсав дькьн

хwәйе хwә.

Щәм мә эздиа Хwәде йәкә, дӧ Хwәде т'ӧнәнә. Чаwа щәм мьләте маин, ӧсажи щәм мә эздиа, мер у мьлиак'әте мала Хwәде гәлә һәнә. Әм wан мер у мьлиак'әтә дьһ'әвиньн у бawар дькьн wәкә наве Хwәде, чьмки әw мер у мьлиак'әт пежда һатьнә пе р'э'ма Хwәде. Хwәде һ'ӧкӧм у к'ьриамәт дайә wана, әwана qӧльхчие мала Хwәденә.

Сәр т'опа дьниае һәнә чар дин, чар дәфт'әре бawарие у һ'әвандьне. Йәк „Инщил"-а Ь'исайә сава хачп'арезиейә, йәк „Т'әwрат"-а Мусайә- сава щьһудайә, йәк „Qӧрана" Мәһ'әмәдә сава мӧсӧлманайә, йәк жи „Зәбун"-а -Дawьдә сава эздиайә.

Бәри эздитие әм дьһатьн наскьрьне „Ә'дәбиа"- мьләте шәрме. Сава избаткьрьне әм бьнһер'ьн к'а бәит'а Шәмсда, сәвәqа 50-и чь дьвежә:

Шихади һат Лальшә
Хәмьлйә дьлqе р'әшә,
Ә'дәбйа һ'ал пе буйә хwәшә

Дьрозга Шәмс сәвәqа 5-а дьвежә.

Йа Р'еби, ч'ьре тә гӧр'ивьн
Бусате тә данишьн, дәсте тә
Ә'дәбәтйа Шәрq у Шә'м wәркьривә
Т'аще Хәлифәта, сәре Шех
Смаиле э'нзәли qәwин qәдимвә.

Wәхта әм э'дәбибун- wәлате wә Мидйа бу (Мьридиа). Wи wәхти п'адьшатйа мә һ'әрф у ньвисара мә һәбу, к'ижана әз шькьлда дьдмә к'ьвше:

П'адьше мә эздиа Эзид бу. Сава избатие әм бьнһер'ьн, к'а qәwьле К'оч'әка, сәвәqа дәһада чаwа те готьне:

Аг'ае мьн Эзидэ,
Бәираqа сорэ- сьпи п'иада,
Чардэ тәвәке э'рде у э'змин
Дәсте Сӧлт'ан Эзидда.

Йале мӧсӧлманада, Ӏьндава мьләте мәда бу фәрман (зордари) Бьн зоре у зӧлмеда әм бала-бәлаи бун. Гәләк жь мә, е бь зоре е тьрса, е бь р'әзадьли т'әрка мьләт у анина дине хwә дан, чун гьӀиштьн мьләте щӧда-щӧда, qәбул кьрьн Ӏ'әвандьна wана. Пәи we йәкер'а әwана сава мә дьӀа хәдар бун, нә кӧ дьжмьн.

Мәзьне мә дьвежьн: „Хwәде тӧ Ӏ'әwза мә жь мьләтфьроша у динбәтала бьки". Лома жи, әм дьвежьн „хуна эздиа жь эздиайә, к'и нә т'әзи мәйә- әw нә жь мәйә".

П'арәкә э'дәбиа, е кӧ манә сәр Ӏ'әвандьн э'рф у э'дәте хwәи мьqәр'ьм, әwана бь сәрwертйа Эзид чунә Шәнгале, к'идәре зиарәте мәнә. К'е чу wьра әwана сәр наве Эзид. Ӏатьнә назкьрьне Эзди. Гәлә т'ариqзан, эздитие Ӏ'әсав дькьн чаwа Ӏ'әвачдьн, әw т'ариqзна нә р'астьн, Эздити нә Ӏ'әвандьнә, әw наве мьләте мәйә. Т'ӧнә т'о мьләт. wәки бе назкьрьне пе наве дине хwә. Сава we избатие әм бьӀер'ьн, к'а qәwьле „К'оч'әка" сәвәqа нәӀа чь дьвежә:

Эзидо э'лекъм сәлам.
Нав дьк'ре тә гер'иа Шерq Ӏ'әтани Шә'м,
Мә дин Шәрфәдинә, qӧлбә Каниа Сьпиә,
Атqата мә- наве Сӧлт'ан Эзид т'әмамә.

Пе готьна әве сәвәqа qәwьл, әм сәрwахт дьвьн, wәки Эзид атqата мәйә, не кӧ дине мәйә.

Пәи чәнд салар'а, дӧбарә сӧрмание сәр мә кьрә фәрман. Әwана нәдьхwәстьн наве Эздитие бьӀельн сәр р'уе э'рде. Мә'на we әw бу, wәки шәр'е дәшта К'әрбәлаеда, к'ижан кӧ дьчу орт'а сӧрмание у эздиада, Ӏатьнә кӧштьне Ӏ'әсән у Ӏ'ӧсәин нәвие МәӀ'мәд П'ехәмбәр. Ӏ'әтани ве гаве жи, ль зиарәта сӧрмание-

Мэк'к'а- Мэдинеда (Мек'к'а) шькьле Эзид гэлэки мэзьн, сиари сэр hэспе боз, р'ьмэ дестда. к'ьнще wийэ сор hэйэ. К'ьнще сор сава сöрмание нишана хуна эwлэде п'ехэмбэрьн. К'ижан сöрман дьчэ h'эще, борще wи эwэ, h'эвт кэвьра бавежэ шькьле Эзид, wэки h'эща wи qэбулвэ, эw h'эщивана к'эл у бин, бь hерс у инк', кэвьра давежьнэ шькьле Эзид. We дэме, hэв п'епэс дькьн, гэлэк жь wана, хазьма кал у пире h'ьзек'эти бьн льнгада дьфэтьсьн. Щэм wана öса э'дэтэ, wэки к'е we р'оже бе köштьне- эwи щьнэтийэ. Лома жи гэле динп'арезе сэwдасэр, шэwат дьщэ'диньн we р'оже xwэ бьдьн köштьне.

Wэхта we фэрмане п'арэкэ эздиайэ мэзьн, эла Хальте Бьнwэли чу hьндьстане. Сава эw п'ара чу hьндьстане qэсидэ дьвежэ. „Щawe бьднэ hьндьстане бьра qэwинкьн, дэвт'эра дин у Имане, Сöлт'ан Эзид, шэhэре Шэ'ме диса hьлда, р'уньшт наве".

Эм эздие манэ щие xwэда, пэи чуина эла Хальте бьн Wэлир'а, п'эрэк жи hатэ алие Р'ohьлате бал эрмэниа, чьмки хачп'арезийа зор мэ недькьр. Эм эздие wэлате Эрмэнистане, Гöрщьстане у Урьсете пэиhатие we п'аренэ, к'ижан кö h'атнэ Р'ohьлате. xwэ ль эрмэниа у урьса гьртьн.

Дьжмьн нэ т'эне эм дькöштьн, т'алан дькьрьн, wана öсажи дэфт'эре мэйэ дин, т'ариqе у ед маин дьбьрьн, дьшэwьтандьн. Эwана дхwэстьн мэра т'ö h'ими, т'ö тьшти нэhельн, wэки ньсльэте мэ пашwэхтие, нькарьвьн пе we йэке xwэ бьднэ наскьрьне. Wи wэхте зöлма гьран, qöльхчие дине мэ эздиа, к'ижан кö Шех у П'ир бун, эwана ньвисара „Зебуне" эзбэри hин бун, wэки паше карьвьн э'рф у э'дэт, öсажи мьлэт xwэикьн. Эз диса готьне xwэ дьwэк'ьлиньм, wэки мьлэте мэ гэлэ зöлм дитйэ, эм нава гэлэ тэ'ли у тэнгасиара дэрбаз бунэ. Жь мэ hатьнэ köштьне, сэржекьрьне, шэwьтандьне, т'эви гэлэ эwлэде мьлэт, мал у hэбуна мьлэт, мэ öнда кьрьн гэлэ пьрсе кerhати сава р'ожа ироин. h'этани ве гаве бь к'омэкдарйа р'езане мьлэт, сэрwер у пешик'еше мьлэт, мэ xwэй кьрйэ зьман, р'е- р'ьзм, э'рф у э'дэте

мьлэтие. Wэрьн эм п'атэ бьдьн бер наве wана, бэр мэзэле wана, р'э'ме бьхwазьн р'öh'е wанар'а, к'ижана э'мьре хwэ нэһевьшандьн, сэре хwэ дан сава наве мьлэт у бона р'ожа ироин.

Дине эздиа-Шэрфэдинэ. Р'иа дине Шэрфэдин гэлэки т'эмьз у гöманэ. Эw дине маин п'епэс накэ, бэрк'иа һ'эвандьна мьлэте хэриб начэ, öсажи дьжмьнтае нав мьлэтада пежда наинэ.

„Навьнэ эзди, Эзди жь диа хwэ дьвьн чаwа Эзди, хуна эздийа жь эздиайэ".

Р'оже дэрбазбуи һэмин чунэ, бöһöринэ, wэрьн эм пэи п'еле бöһöри нэк'эвьн. Öсажи к'е зöлм у зордари мэ кьриэ- эм бир бькьн. Ве гаве дэwлэта мэ т'önэ, эм бэла бунэ сэр т'опа дьниае, сава мьлэте Эзди бьминэ сэр э'рф у э'дэте хwэ, нэхше мьлэтие önда нэкэ, лазьмэ эм занэбуне хwэйэ анина дин, р'е у р'ьзм, э'рф у э'дэте мьлэтие дьһа мэһ'кэмкьн у дэрбази нава ньсльэта пэи хwэр'а бькьн. һэма бь ви нет у мэрэми, эв к'ьтева те ньвисаре. Эм борщдарьн сэр дэрэщэ бьльнд хwэикьн э'рф у э'дэте хwэ, qануне р'абун у р'уньштандьна мьлэтие, öлме анина дине хwэ, к'ижана эм хwэи кьрьнэ һ'этани р'ожа иро. Эм борщдарьн занэбуна хwэ дэрбази нава пэиһатйе хwэкьн, эwе гэлэки кери wана бе. Öлме анина дине мэ, занэбуна р'е у р'ьзм, э'рф у э'дэте мьлэтие, жь алие кал у баве мэда, нав дэwьр у зэмане дурэ- дьрежда һатьнэ сеwьрандьне, лэвданине, эw п'арч'эки мэдэнийэта мьлэтие дэwлэмэндьн, пе к'ижане эм дькарьн бэр дьне- а'лэме к'öбар бьвьн. Нэ ахьр эw гьшк һэбуна мэ эздиайэ, чаwа дьвежьи, к'эда кал у баве мэйэ, пе һ'ьш у сэwде wан һатиэ сеwьрандьне, мэ эw жь хэлqе хэриб һьлнэдайэ. А бой ве йэкежи эw öлм, эw занэбун бой мэ йа һ'элалэ, т'эмам һэбуна мьлэтиейэ.

Тэ'лэбэхтир'а ве гаве нав щьмэ'та мэ- эздие Эрмэнистане, Гöрщьстанеда Шех у П'ире занэ кем һэнэ. Эрмэнистанеда Эзди бэланэ, т'ьреqе занэ, р'астһатьна wана т'эви щьмэ'те кемэ. Жь qэwата wана дэрэ wэки занэбуна хwэ щьмэ'тер'а шьроwэкьн, р'е у р'ьзме нишани wанкьн. Мэва э'йанэ, wэки жь сала 1937-а

h'этани дэстпебуна сале пенщи, йале h'ökömэтеда h'эвандьна мала Хwэде hатьбу асахкьрьне. Гэлэ Шех у П'ире мэ эздиа hатьн сьргункьрьне, гэлэк вэнэгэр'ианэ мала хwэ. Эwлэде Шех у П'ира, нэwерьбун мина бэре hини р'иа динбуна, Занэбун hатэ кемкьрьне, йанежи hатэ биркьрьне. Р'уе we нэзанбунеда ве дэме qэдьр у сианэт нав Мьридхане у мала Адиада, hатьнэ кемкьрьне, чьмки т'ьреqа нэзан сава мьлэт нэ кerhатиэ. Т'ьреqе занэ иро мина hewe, нан у аве щьмэ'те лазьмьн, Сава we нэзаньбуне, чуин- hатьна мала Адиа нав мьридхане кем буйэ, а лэмажи п'ае-п'ьр'е жь мьлэт, э'рф у э'дэт, р'е у р'ьзма мьлэтие йане qэт ньзанэ, йанежи hьндьки занэ. Жь нэзание гэлэ пьрсе хьрав пежда тен. Пешие мэ готьнэ; „Нив h'экима, щан дэрдайэ, нив ölмдара дин дэрдайэ".

Жь сала 1990-ида, h'эвандьна мала Хwэде диса вэгэр'иа щэм щьмэ'те. Т'эмамйа мьлэта дэстбь h'эвандьна хwэйэ кал у бава кьрьнэ. Дер у мьзгэвте хwэ дьдьнэ чекьрьне, к'идэре т'önэнэ е т'эзэ дьдьнэ сэкьнандьне. Qölьхчие зиарэта дэстбь qölьха хwэ кьрьнэ, э'дэте биркьри бир тиньн, занэбуна хwэ щьмэ'тер'а шьровэдькьн. Эм дьвиньн, р'о бь р'о эхтэрие qölьхчие дер у мьзгэвта мэh'кэм дьвьн, бе бawри те hьлдане, бawэри зедэ дьвэ. Щьмэ'та хwэдеh'эвин дора wана зедэ дьвьн. Шабунэкэ гэлэки мэзьнэ, wэки иро наве Хwэде сэр заре гьшкайэ. Лазьмэ эм жь мьлэте маин пашда нэминьн, занэбуна дине хwэ бьдьнэ зедэкьрьне. hэр кэс жь мэ готи бьщэ'динэ, мьqати р'е у р'ьзма кал у баве хwэвэ, дэрhэqа анина дине хwэда, э'рф у э'дэте мьлэте хwэда занэвэ.

Эз, эве дэвт'эре дьньвисьм сава hэр эwлэдэки Эзди. Бьра эw бьхуньн у заньвьн э'рф, э'дэте мьлэтие, эwе занэбуна хwэ дэрбази щэм эwлэде хwэкьн. Эве дэвть'эреда чь те готьне, т'эмам пе готьна qэwьлайэ; пьрсэкэ т'эне жь алие мьнда нэ hатйэ зедэкьрьне.

h'ӘЛАЛКЬРЬНА Р'ӦЬ' У ЙАЗА БӘНДА, АНГОРИ АНИНА ДИНЕ ӘЗДИА

Жь qьрара дине мьлэте маин эм заньн wэки чахе бэндэк дьк'эвэ бэр р'öh' (мьрьне), гази р'езане дине xwэ дькэ, qэнщи у хьравиа. кӧ саг'иа xwэда кьриэ, тэмами wир'а дьвежэ. Бь шэ'дэтиа wи р'езанэи гöне xwэ дьдэ р'уе xwэ, т'эwaqe мала Xwэде дькэ, wэки гöне wи бьбэхшинеда. Бь wи h'эсави эw дьxwазэ р'öh'е wи афукьри, йане- т'эмьзбуи жь ве дьниае hэр'э дьниа дьне, к'ижане эм Эзди xwэр'а h'эсав дькьн мала hэqие.

Сава эздиа h'елалкьрьна р'öh' пе шэ'дэтийа дин те кьрьне, к'ижане готи h'эр йэк заньвэ, беи занэбун у готьна шэ'дэтие, р'öh' нае h'элалкьрьне. Эм гьшкжи эhэле мьрьненэ, эм жь xwэлие че бунэ, эме бьвьнэ xwэли. К'и мэ we к'ӧ бьмьрэ у к'энге бьмьрэ-мэва тэ'риэ, ле xwэйе йази у мьqэдэра мэва эw йэк э'йанэ. Йазйа бэнда жь алие мала Xwэдеда те к'вшкьрьне. Qэwьле „Сэрэмэрге" сэвэqа пенща wa дьвежэ:

Qэндиле ньзьли сӧр'э,
h'ънарэ qьсмэтэ жь мьнр'а,
hэгэр hьндькэ, hэгэр п'ьр'э,

Эм жь ве сэвэqе wa сэрwэхт дьвьн: h'ънарэ сорэ гöловэр'э дэсте мэдайэ. h'этани эм we h'ънаре кэр нэкьн, эм ньзаньн орт'а wеда чь р'енги, чь тэ'ми дэндьк hэйэ. hэгэр дэндьке we h'ънареда сорьн, сьпинэ, ширьньн, йане тьршьн: эw qьсмэте мэиэ.

Хwәде р'öh' бәр меда аниә, ә'мьр дайә мә, йазийа мә ә'ниа мә ньвисиә, hәр йәк хwәйе йазийа хwәйә.

Ә'мьре дьрежә йане ә'мьре кьнә. hәбукә йан т'önәбунә- әw п'ара мәйә, Хwәде хwәстиә, т'ö к'әс нькарә әwе ньвисаре, бьгöhезә. Wәки әм ньзаньн әме к'әнге у к'ö бьмьрн, сава р'öh'е мәи h'әлалкьривә- лазьмә әм hәр эвар, wәхте сере хwә дьдьнә сәр бә'лгие хwә сава хәwе, шә'дәтиа дине хwә бежьн. Әз гöманьм, wәки пе ве готьна мьн hуне мьнр'а qаилвьн, wәки шә'дәти пьрсәкә hәрә фәрзә сава эздиа. hәр әwләдәки Эзди сава ахьрәта хwә борщдарә шә'дәтие заньвә, Херә, нә гönәйә, wәки йәки занә е нәзан hини шә'дәтиекә. Гönәйә, wәки мер к'ölфәта хwә hинкә, йане жи к'ölфәт h'әлале хwә hинкә. К'е йәки hини шә'дәтиекә әw сава wи дьвә сәида, йане- дәрсдар. Гönәйә- шагьрт дәрздаре хwә бьстинә, дәрсдар шагьртар'а wәкә де у бавәнә, сәидае мәрийа wәкә we т'ангенә.

EZDIKI.COM

ШӘ'ДӘТИ

I

hәqe мьн Эзид
Qӧлба мьн каниа Сьпи,
Дине мьн, Шәрфәдин
Мьтh'әвә дине мьн мәләк Фәрхәдин
Qасьде р'ӧh'е мьн, Сьщадин
Щәлате р'ӧh'е мьн Насьрдин.
h'әща мьн, Qӧбълдор
Каниа Сьпи, гәлие Лальще дьвә мор

II

Шәдәтийа мьн, мьк'им Әла
Шихади hәбуби Әла
Шихъсьн Р'әсули Әла.

III

Сълавә Мәргае, мәqлуби сәрае
Щемае, бьни мае
Щие Эздихана Шерq у Шә'м
Дьчә бәр тawаве сьщудае.

IV

Эздимә, эздимә,
Шех, П'ир, Оста, Мәрһәби
Йар у бъре ахрәте мәшламә,
Сълавк'еше Каниа съпимә
Ви дини, ви мәсәви, нав дъкъре Шихади
һәрпенщ т'ъреqе хwе р'азимә

V

Мьнәтк'арьм мьнәте
Wаваръм шьлә'те
Йа Р'әби шькър
Шихади дамә сәр пәшкә сönәте,

VI

Йа Р'әби, мьнәтк'арьм мира
Wаваръм жь wавира
Йа Р'әби шькър
Шихади дамә сәр пәшка Шех у П'ира.

VII

Йа р'әби, мьнәтк'арьм- мала Адиа,
Wаваръм жь Qадийа
Йа Р'әби шькър,
Шихади, дамә сәр пешка Мәләк Шихьсьне Адиа,

VIII

Йа Р'әби, Щихади П'адьшайә
Щехöбәк'ър Мәwлайә
Шехшьмс ч'ърайә
Шә'дәтиа имана хwә
Наве Мәләки Ташьс һьлдайә.

IX

Шихади даимә
Шехшьмс qәдимә
Шә'дәтиа Йимана хwә
Наве Мәләки Таwъс анимә.

X

Шихади Хәфурә
Шехшьмс нурә,
Шихъсън Р'әсулә,
Шә'дәтиа Имана хwә
Наве Мәләки Таwъс qәбулә.

XI

Дәрде мън, дӧа'е мън,
Шехе мън, Мәwлае мън
П'ире мън, остае мън
Сәре мън, сәр бә'лгие мън
Бә'лгие мън, бәрье шьваке
Йа Р'әби, бъди хатъра Эзид у маке
(дәрге хера вәкә. дәрге шәр'а дадә, ахриа мә р'ә'м бъкә).

Т'Ә'ФИЛКЬРЬН- ВӘР'ЕКЬРЬНА МЬРИА

Бәндә wәхта дьчэ бәр р'эма Хwәде (wәфат дьбә, дьмьрэ) р'öh'е бәнда дьчэ, дьминэ qальбе вала. Сава избатие эм бьнер'ьн, чька qэwьле „Сэрэмэрге", сэвэqа 35-а чь дьвежэ:

Р'öh' чу, ма qэдиби qальб,
Р'awэстиайэ сэр мэ дэстэки Тальб,
Эва к'аса вэхwариэ- нэви Мэh'мэде бьн Ә'вдьлэ,
Ә'лие бьн Ә'бут'альб.

Пэи мьрьна мэриар'а диндара е мьри сава зендиа дьвэ диндара qиамэте. Лазьмэ сьфэте мьриа бьньхемьн, h'этани щьнйазе мьри нэhатиэ шуштьне (моркьрьне). Эхтэриа лезьме хуне hэиэ

Ә'т'ара сэр сэфэте мьри бьльндкьн, бьвиньн у диса бьньхемьн, вэкьри нэhельн. Нэ лазьмэ щьмэ'та маин сэфэте мьри бьвинэ.

Мьрьн тьштэки зорэ, эw дэсте мэрийа жь дьнйа р'онк, пьсмам у лезьма, hэвал у hогьра, öсажи нэфэре мэрийа жь hэв дькэ. h'öкöме мьрьне h'öкömэки гьранэ. эw карэ гэлэ гöhастьн сэр сэфэте мэриа бьhелэ. Эw башэ, wэки щьмэ'те саг'и у сьламэтиа е мьрида чawa эw дитйэ, бьра эw дем у qэрэфат hэма öсажи бьминэ бэр ч'э'ве wана, нэ кö деме гöhасти бьн h'öкöме мьрьнеда.

Wэхта мьрьна мэриа, бь qьрара дине мэ эздиа, готи hазьрвьн т'ьреqе фэрзе, е кö саг'иа мьрида бь шэ'дэтиа Шэхсе мэ эздиа (хэрqэ йане к'ölьк) дэст у дамьн hэв гьртьнэ. Эw т'ьреq wьра

hазьр дьвьн сава дӧа'- дьрозга, qәwьла у бәйт'а бежьн бона афукьрьна р'öh'е мьри, öсажи к'әфәне мьри бьфәсьлиньн (бьбьр'ьн) у моркьн (бьшон). Чь т'ьреqа шә'дәтийа (Хәрqә у К'ӧльк орт'а wи у е мьрида т'önә, хьзмәта әw бькә, чawa сава wи, öсажи сава р'öh'е мьри бәталә. Әw йәк гönәйә сава т'ьреqа, ле сава е мьри- р'öh'е wи т'әнгәзарә бәр диндара Мире wи, р'öh'е wи бехwәйә.

Т'ьреqа Фәрзе, сава е мьри, чawa жоре hатә готьне, кӧ бь шә'дәтиа Шәхса фәрз орт'а wанда hатийә мәh'кәмкьрьне, әw hәвале hәвә ве дьниаенә, ле щьде wана wәк'иле р'öh'е wанә (ахьрәте, дьниа hәq).

Сава избатие әм бьньhер'н, к'а qәwьле Бawу-Бәк'ре Омәра сәвәqа 17-а, 18-а чь двежьн:

17

Сәh'әта тен мьн hьлтиньн,
Сәр чар дара дькьн, дьшьдиньн,
Дьвен- дәст нәдьнә ви щьниази,
Әви щьниази hәрпенщ т'реqе хwә нинә,

18

Сәh'әта тен мьн дьвәнә,
Сәр чар дара дькәнә,
Дьвен- Әви щьниази вьра hьлдьн,
Әви щьниази h'әрпенщ т'ьреqе хwә hәнә.

Чawa әм дьвиньн, бь готьна qәwьл к'е саг'ийа хwәда бе т'ьреqә- р'öh'е wи бәнде бехwәйә. Чь т'ьреqа hазьрвә сава вәр'екьрьна wи мьрии, к'ижан кӧ саг'иа хwәда бе т'ьреqбуйә, әw т'ьреq нә лаиqи наве т'ьреqтаейә. Т'ьреqе öса кемасие дькьнә нава h'әд у сәда мьләтие. Гәлә мәри бь гӧмана т'ьреqе öса, саг'ийа хwәда нафькрьн сава дәст у дамьна. Чь бәнде саг'ийа хwәда бе т'ьреqә, гәло чь лазьмә сава р'öh'е wи бенә готьне qәwьл у бәит'е эздиа?

Мьрие эздиа тене к'эфьнандьне (к'эфэнкьрьне) к'эфэне мьри, т'ьреqе фэрзе дьбьр'н (дьфэсьлиньн) Qэwьле „Серэмэрге" сэвэqа 32-а дьвежэ:

К'эфэне мьн пиванэ,
Qэрqэре мьн бър'инэ дö газ ниванэ,
К'эфэне мьн бър'инэ доздэ газанэ,
Данимэ нава щьниазанэ,
Сэр мьн дьгрин wэли бьразнанэ.

Эм жь ве йэке сэрwахт дьввн, wэки мьрие эздиа готи бенэ к'эфьнандьне. Пьрсе маин сава мэ кер наен, эw гэлэки гönэйэ сава е мьри. Эм готи гöр'а дине хwэ бькьн, нэ лазьмэ эм qьраре дин бьдьнэ диндаре.

Qэwьле „Сэрэмэрге" сэвэqа 33 дьвежэ:

Тэ'зи дькьрьн we дьhьштьм
Данимэ сэр п'уш дьшуштьм
Авэ гэрмбу пе дьньвьштьм

Эм п'ак заньн, wэки авэ сарвэ зиана мьри те т'önэ, ле wэхта qэwьл дьвежэ, к'ижан кö р'енишэ- сава мэ эздиа, эм готи гöр'а qэwьле хwэ бькьн.

hэр мьлэтэк пе qьрара анина дине хwэ пежда дьчэ. Т'ö кэс, щур'э- щур'э qьраре мьлэте маин нав хwэда надэ дэрбазкьрьне. hэр мьлэтэк бэдэw у мэh'кэмэ э'рф у э'дэте хwэва, нэхш у нигаре хwэвэ.

Т'ьреqа фэрзе, бэри т'э'филкьрьна мьри готи шэ'дэтиа дине хwэ бежэ, паше мьри моркэ. Эw т'ьреqа шэ'дэтиа дине хwэ ньзанэ- нькарэ хwэ h'элалкэ, эwe чawa р'öh'е мьри бьдэ h'элалкьрьне?

Пэи к'эфьнандьна мьрир'а, т'ö wэхта сурэте wи нае вэкьрьне, wэки бе вэкьрьне- моркьрьна т'ьреqа бэтал дьвэ, h'эсав дьвэ, мьри нэшушти те h'эдкьрьне.

Wәхта дәрәбәста мьри жь мал дәрдьхьн, дьвьн бәрбь мәзәл, т'ьреqе wиә фәрзе дьдьнә пешиа дарәбәсте, qәwьла дьвежьн h'әта нав мәзәл. Хенщи т'ьреqе, әхтәрийа т'ö к'әси т'önә пешиа дарәбәстек'әвә. Е мьри дьчә мала xwәйә hәqие, ле әwе саг'ә пешиа wи дьчьн, әwе к'öда hәр'ьн? Qәwьле „Сәрәмәрге" сәвәqа 38-а дьвежә:

Бърьмә дәр мала мәзьн,
Ч'ук у мәзьн пәи мьн дьбәзьн,
h'әмушкә хьзмәта мьнә ләзьн.

Е мьри дьчә мала xwәйә hәqие, р'ожәке беәме пәи wи hәр'ьн, нә лазьмә әм ләзк'әвьн, бәри мьри hәр'ьнә мала wи.

Wәхте щьниазе мьри пәнаи т'ьрбе дькьн, лазьмә бьре ахьрәте т'ьрбеда гьриа сери вәкә. Qәwле „Сәрәмәрге" сәвәqа 44-а дьвежә:

Бърак дьве т'aqәтә,
Бьра гьриа сәре мьн вәдькәтә,
Бәлки Нькньки сәр мьн нәте.

Дöбарә сәвәq дьдә избаткьрьне, wәки к'әфән сава мьрие эздиа фәрзә. Wәки к'әфән т'önә, хьзмәта бьре ахьрәте we т'ьрбеда чьвә?

Пәи т'әмамкьрьна т'ьрбер'а готи дö сәркелка даиньн, бе сәркелк әw нае h'әсаве, нае наскьрьне чawa мәзәл. Qәwле „Сәрәмәрге" сәвәqа 41-е дьвежә:

Дö кела датиньн- әва мәзәл,
h'әр'ие давежьнә сәр дәрза,
Хwәлие давежьнә сәр мьн, чawa ләзьн.
Чawa дьвиньн, qәwлда те готьне сава сәркелка.

Әм п'ак заньн, wәки, бәри пежда hатьна бәнда, hатә чекьрьне qальбе Адәм П'ехәмбәр, Qальбе Адәм, hатә чекьрьне пе аве, xwәлие, hewe, ле пашwәхтйе, кьрьнә нав агьр харенг кьрьн. Qәwьле Шехöбәк'ьрда сәвәqа 25-а дьвежә:

П'адьшае мьни щэбарэ
Жь дöр'е фарq кърийэ чарэ
Байэ, авэ, ахэ у нарэ.

Qьльбе Адэм, чьл сали вала ма. Готи р'öh'ö бьчйа текэта qальбе Адэм, Адэм бьбйа мэри. Ле р'öh'ö, заньбу wэки жь Адэм мэрие чевьн, эwи дьгот. „Жь Адэм, бэндэе чевьн, эwе хьравие бькьн гöна qазьнщкьн, пашwэхтие эзе щэфе бьк'шиньм".

Р'öh'ö нэдьчу qальбе Адэмда нэдьhewьри. Ле бь хwэстьн у h'öкöме Хwэде р'öh'ö чу qальбе Адэмда hewьри. Адэм р'öh'ö бэрда hат бу мэри.

Qэwле Зэбуне, сэвэqа 29, 31, h'эта сэвэqа 35-а дьвежэ.

29

Чьqас к'ниат пе зэинанд
Чар qьсм ани те h'эиранд
Qальбе Адэм П'ехэмбэр
Же ньжъланд.

31

h'эвсöр гэр'йа hат hьндавэ
Qалбе Адэм П'ехэмбэр
Манэ бе кавэ
Го, бежнэ р'öh'ö чьма начэ навэ?

32

Бана wэ hэдьри, Дэф, Шьвав,
Тип, Зьвав, Саз у Тэмбур
hатьн бöhöрин
Р'öh'ö чу qальбе Адэм
П'ехэмбэрда hешьри

33

Әш к'аса Адәм вәхшар вәжйа
Мәст бу Ӏ'әжйа
Гошт гиӀане ши рьӀ'йа
Хуи гиӀане ши гәр'йа
Әш четьрбу щара бәре.

34

Әш к'аса Адәм вәхшарә
К'әрәма Хödане к'асебу Ӏатә диӀарә
Адәм беньжи, дәр у сәӀ'әт пе бунә Ӏьшиарә,

35

Әш к'аса Адәм, вәхшариә ле хшәш те
К'әрәма Хödана к'асебу гьӀише
Мер, мәләка, мьле Адәм гртьн бьрнә бьӀöше

Ләмажи әм Эзди, Ӏ'әр'ие давежьнә сәр дәрзе мәзәл, ле ахьриеда сәр т'ьрбе агьр ведьхьн. Ве йәкева те избаткьрьне, wәки әм жь хwәлие Ӏатьнә чекьрьне, әм дьвьнә хwәли.

Чь wәхта т'ьрба мьри т'әмам кьрьн, йане хьтьм кьрьн, т'ьреqе фәрзе готи qәwл бежьн. Изьн т'önә wәхта тәвьрк'ол дьхәвьтьн-т'ьреq qewл бежьн, әw йәк гәләки гönәиә Ӏьн сава тәвьрк'ола, Ӏьн сава т'реqе.

Сьриа готьна qәwьла, изьн т'önә щьмә'та Ӏазьр хәвәрдә, qәльне бьк'ьшинә, р'уне, йане жи дәсте хwә бьдә пьшт хwә. Щәм т'ö мьләти изьн т'önә, wәхте нöхте дин тенә хwәндьне, йане тенә готьне, щьмә'т чь бьхwазә әwежи бькә. Чь wәхта щьмә'т т'әмам жь сәр мәхбәр дьчә, wи wәхти т'ьреqәкә wи, т'әви пешәки мьри дьминә, сава т'әслимкьрьна ә'рде.

ДӦА' Т'ӘСЛИМКЬРЬНА Ә'РДЕ

Сәлам ә'лекъм, йа Дәwреш ә'рд,
Йа Р'әби, тә т'өнәбун да, һәбун бър,
Р'ожәке р'ожан дьбу, к'өрсик назьли ә'рда дьбу
Шихади шхә қази дьбу,
Шехөбәк'ьр навбәрчи дьбу,
Шихъсьн шьвә'тчи дьбу,
Ә'рд һәq, ә'зман һәq,
Нар һәq, нур һәq,
Йа Р'әби, һәq төи,
Р'уньшти сәр к'өрсиа һәqие.
Йа Дәwреш ә'рд, т'ө сът'арие р'өһ'е мьри бъки.

Дәwреш Ә'рд Шехөбәк'ьрә, әва дӦа' се щара сәр т'ьрбе те готьне.

EZDIKI.COM

ХЕР

Чь wəхта нəфəрəк дьчэ бəр р'эма Хwəде, р'ожеда h'эиwанэт те сэржекьрьне сава наве р'öh'ьстин (Насьрдин), гор'к'эни.

Сава азайа р'öh'е мьри, тенэ даине се хер, нава саледа. Хера э'wльн те даине: се р'ожиеда. пенщр'ожиеда йане жи h'эвтр'ожиеда. Р'ож тенэ h'эсавкьрьне, жь р'ожа h'эдкьрьна мьрир'а.

Р'оже херанэ: Лэ'д, Дöшэм, Сешэм, Чаршэм. Ле Пенщшэм, Ини, Шэми, нэ р'оже херанэ. Бь ви h'эсави, эвара лэ'де h'эиwана хере те сэржекьрьне, дöшэме сьве зу хер те даине. Дöшэме эваре h'эиwана хере те сэржекьрьне, сешэме сьве зу те даине, сешэме эваре h'эиwана хере те сэржекьрьне, чаршэме сьве зу те даине.

Чьма Пешэм, Ини у Шэми не р'оже херанэ? Qэwле Зэбуне сэвэqа 24-а у 25-а дьвежэ.

24

П'адшае мьн,
h'эрчар йаре хwэ хэwлэиэ
Дькэ р'аки бькэ
Дькэ х'ьниатэке авакэ.

25

Инйе кърэ асасэ
Шэмие бър'иэ кърасэ
Чаршэме дьниа кърэ хълазэ
Паши h'эвсьд сали hэw паше
Сэрда hатиэ, hэвсӧр', долиан у к'асэ.

Qэwл дьвежэ wэки р'ожа шэмие бьр'иэ кьрасэ, йане hатиэ qьраркьрьне h'эд у сэда дьниае.

Ӧсажи эм пе готьна qэwл сэрwахт дьвьн, wэки. ини р'ожа щьмh'а мераиэ, шэми р'ожа h'эд у сэдейэ, ле Пешэм р'ожа нане мьриаэ. Р'ожа пешэме, чь жь мала мэ дэрк'эвэ, эw хера т'эмамиа мьрие мала мэйэ, чawa дьвежьн, мьрие (хэзае h'этани йе р'ожа ироин).

Бь ви h'эсави сава р'оже хера дьминьн, Лэ'д. Дӧшэм, Сешэм, Чаршэм.

Чь хера нэ р'ожа херевэ, h'эсав бькэ хер нэhатиэ даине (бэталэ).

hэр шӧхӧлэк бэдэw у маqулэ wэхте хwэда, хержи, qэбульн р'оже к'ьвшда.

h'эиwане сава хере тенэ сэржекьрьне, эwжи мина р'оже хере готи кьтвьн. Мэва э'йанэ, wэки навэки Хwэде Херэ, ӧсажи мева э'йанэ, Хwэде йэкэ нэ дӧдӧнэ, лэмажи хер кьт тенэ даине, не кӧ щот. Фэраqе хера теде че дькьн- h'эсаве wанажи готи кьтвэ. Сэва чь кьтве? жор hатийэ готьне.

Даина хера дӧда у сьсиа, дьминэ сэр мэщал у хwэстьна хwэие мьри.

Чawa шэ'дэти сава h'элалбуна р'ӧh'е бэнда, ӧсажи Т'эрqин сава h'элалкьрьна qэт'ла h'эиwенэ. Чь h'эиwана сава qӧрбана у хера те сэржекьрьне, бе Т'эрqин нэ h'элалэ, чь тьште нэh'элалэ, эw жи нэqэбулэ.

Чь wәхте xwарьна хере Ӏазьр дьвә, сәр we xwарьнеда те готьне Т'әрқин. Пеи готьна Т'әрқинер'а се т'әвах xwарьн тенә дәрхьстьне- хера Зьбениа. паши wьра хер те даине, чawa қьрара мәиә.

Зьбени дәргәване дәрге херанә, чь хера п'ара wана те т'önәвә, әwана дәрге хера бәр хере вәнакьн.

Щинаре мала мьри, пәи Ӏ'әдкьрьна мьрир'а, готи нанәки саи (т'әне нан) жь мала xwә дәрхьн бьшиньнә мала щинара, сава дәрге мәзәл, йане жи дәве мәзәл.

Бь готьна дине мә эздиа, öсажи бь готьна дине маин, әw мәзәле мьрие т'әзә we Ӏәр'ә wьра бе Ӏ'әдкьрьне; се р'ожа пежда р'öӀ'е мьрие wи мезәлида ә'йан дьвә, wәки we мьрики биньнә нав wи мәзәли, ле әw ньзаньн к'әйә.

Пәи Ӏ'әдкьрьна мьри у т'әслимкьрьна ә'рдер'а, wәхта щьмә'т жь сәр мәзәл вәдьгәр'ә, wи wәхти т'әзә р'öӀ'е мьрива ә'йан дьвә, wәки е мьри әw xwәxwаиә, р'öӀ' дьчә, қальб дьминә.

Әм заньн, wәки р'öӀ' жь р'әма xwәдеиә, ле қальб- жь xwәлиеиә. Wә'дәда қальб дьр'ьзә, п'уч' дьвә у дьвә xwәли. Сава избатие әм гöӀ бьдьнә қәwьле Бawубәк'ре Омәра, сәвәқа Ӏ'әвта у Ӏ'әишта чь дьвежьн:

7

Қәшьле Э'бухане
Р'öӀ' р'әӀ'маниә нәвә фәне,
Қальб жь ахейә,
Нав ах у бәре сарда даниә,

8

Қәшьле Ә'бук'еньже, р'öӀ' р'әӀ'маниә напәръже.
Қальб жь ахейә
Нав ах у бәре сарда дьсожиә.

Чь wәхте р'öӀ'е мьри дьчә қальб дьминә, Р'öӀ'е мьрие wи мәзәлида дьчьнә дитьна р'öӀ'е мьрие т'әзә, дьхwазьн заньвьн,

чька әw мьри жь к'ейә. К'ижан щинаре нане дәве мәзәл дәрхьстиә, р'öh'е мьрие wана бь әхтәри дьчьнә щәм р'öh'е мьрие т'әзә, пе дьh'әсьн, к'а к'еиә е мьри. Wәхте пе дьh'әсьн, wәки мьрие т'әзә нә жь wиә, әw пьрса qәwьм у лезьме хwә дькә. К'ижани кö нане дәве мәзәл дәрнәхьстиә, р'öh'е мьрие wана нькарьн hәр'ьн дитьна р'öh'е мьрие т'әзә, öсажи әw ньзаньн, чька е мьри к'иә.

Әм бьнhер'ьн qьраре дәwләте сәр р'уе ә'рде: Wәки мәрики мәриа h'әвседаиә (гьртиә) h'әтани к'аг'әза изьидайна сәрwере h'әвсе дәсте мәриада т'önәвә, т'ö wәхта нahельн мәри гьртие хwә бьвинә. Мәзьне мә бадьлhәwa нәготьнә, wәки әв дьниа, әw дьниа, бәр hәв hатьнә гьртьне.

Сава мьриа, зенди дьк'әвнә нава h'әзьне. Нишане h'әзьне сава к'ölфәт- т'әмәзиа р'әшә, сава мера сурәткör'нәкьрьнә. h'әзьна мьриа те хwәнкьрьне h'әтани даина хера пешьн. Пәи херер'а, бь qьрара мә эздиа, готи h'әзьн бе hьлдане. h'әзьна гьран (йа wә'де дьреж) гönәйә, гьраниә сава р'öh'е мьри.

Әм хера у херата дьдьн сава р'онкаи у азайа р'öh'е мьрие хwә. Гәло лазьмә әм пе р'әше к'ölфәт у сурәthьлнәдана мера, р'öh'е мьрие хwә бькьнә нава тә'рие у тәнгасие?

Qьраре дине мә qьрарнә т'әмьзә маqульн, нә лазьмә әм сава щинаре хwәиә жь мьләте дәр (щöда) гöhастьне бькьнә нава qьраре анина дине хwә у мьлятие. Ве пашwәхтие гәлә qиз у буке мәиә щаhьл, бона хwә жь к'ölфәте мьләте щинар нәдьн щöдакьрьне у сава хwә бьдьн к'ьвше, чаwа qәбулкьре моде, к'ьнще р'әш хwәдькьн, йане хwәдегьрави әwана гәләки шәwатьн сава е мьри. Гәло әw заньн, wәки qәдре р'әше wәкә qәдьре йе мьриә. Готи әwана qәдре р'әше п'ак заньвьн у мьqатие we бькьн?

Бь qьрара анина дине мә, р'әш готи нәе п'епәскьрьне, нәжи сәр р'унен, Р'оаваер'а к'ölфәт готи р'әше хwә бьдьн вәкьрьне сава р'öh'е мьри нәк'әвә нава тә'рие. Бона мер у жьне h'әзьнеда. ньвина шәве асахә.

Бьра мәва ә'ианвә, зу йане дәрәнг әмежи бьмьрьн. Әw ә'мьре Хwәде дәрбәке даиә мә, лазьмә әм qаси qәwата хwә әшq у ша дәрбазкьн. Пе h'әзьне у дәстт'әwаркьрьне, нә әм хере дьвиньн, нәжи р'öh'е мьри.

Бәит'а П'ир Мәнде Гор' дьвежә:

Мәнал, Мәндо мәнал,
Ӏәр дьнали- Ӏәqе тәиә,
Гор' у к'әфән жь мала мәиә
Шин у гьри бефәидаиә,

Әва дьниа хан у манә
Бәндә теда Ӏәр меванә,
Р'оже дора мә Ӏьнәканә.

Әва дьниа ханә, хан дьминә,
Бендә базърганә ле датинә,
Базърган бар дькә дьчә, хан вала дьминә.

Әва дьниа хана т'ъжи,
Бәндә базърганә ле дьӀеньжи,
Ахи ЩъбраӀил те р'оже Ӏьнәка дькöжи.
Ӏьнәк дьмьрн, Ӏьнәк дьжин.
Р'ожәке ше бе дора шанжи.

Бәниадәмо, бъньер'ә. р'оже у р'озгаре,
Т'әмашәкә чәлхе у фәрwаре,
Р'ож мә Ӏатиә qама эваре,
Ӏа тö бе баво, сәд щари дае,
Р'ожа чу, иди вәнагәр'ә нае.

Ӏәр дьл wәрә шае к'ъбир,
Тö хофа Хwәде нәкә жь бир,
Бәр мьрьне тö нәвә Ӏесир.

Тö ве дьниае нәвә тма,
Зер' у зиве дьниальке хwә нәкә щәма,
Әва дьниа Ӏана Ӏәбуби Хwәр'ажи нема.

Тӧ ве дьниае чьqас хәват бъки,
hәгәр тӧ миртиа Мьсьр, миртиа Шә'м бъки.
Ахър те к'аса мърьне тә'м бъки.

Мәнал Мәндо, мәнал,
hәр дьнали hәqе тәиә,
Гор' у к'әфән жь мала мәиә,
Шин у гъри бефәидаиә.

EZDIKI.COM

QÖРБАН

Qörбан тенэ даине сава наве Хwэде у сава мьразе бэнда е qэнщие. Qörбан öсажи тенэ даине сава мер у мьлиак'эте мала Хwэде. Нав щьмэ'та мэда гэлэ мэри qörбана дьдьн сава наве бэнда, сава нэвса хwэ, йане жи сава эwлэдэ хwэ. Мэсэлэ дьвен: „Эва qörбана мьнэ, qörбана kör'е мьнэ, qörбана нэфэре мьнэ. Эw нэ р'астэ. Эм готи qörбане бьдьн бои наве мер у мьлиак'эте мала Хwэде, Эм р'эщае жь wана бькьн, wэки эwана ч'э'ве р'эме сэh'эт- qэwата эwлэде мэ у р'ьсqе мэ бьнher'ьн. Мэсэлэ, нэхwэшэки мэ hэйэ, эм qörбане дьдьн бои наве Шехале Шэмса. Р'эщае жь Шехале Шэмса дькьн, wэки эw нэхwэше мэ р'э'м бькэ. Сава р'ьсqе хwэ у бэхтэwариа мала хwэ qörбане дьдьн, бой наве Мэлэки Тawьс. Мэлэки Тawьс хwэие чэлха р'астэ. Эм р'эщае ле дькьн, wэки чэлха мэ р'аст бьзвьр'инэ, р'ьсqе нэфэре мэ бьгhинэ. Wэки qörбан те даине сэр наве бэнда. хенщи хwарьне, эw бэндэ we qörбане чаwа бькэ? Гэло бэндэ дькарэ qörбане qэбулкэ? На хер. хенщи мер у мьлиак'эта т'ö кэс нькарэ qörбане qэбулкэ.

Qörбан тенэ даине сава наве ощаха у мьлйак'эта. Чь h'эиwана сава qörбане те сэржекьрьне, чаwа h'эиwана сава хера те сэржекьрьне, готи хwе бавежьнэ дэве we h'эиwане у бь борщдари Т'эрqин бе готьне.

hәр бәндәк wәхта хера у qörбана дьдә, дьхwазә wәки әw чаwа лазьмә баш qәбулвә. А ләма wьражи хwе давежьнә дәве h'әиwане, әw h'әиwан хwехарьнеда дьк'әвә, wәхта сәржекьрьне щәфе кем дьк'ьшинә, әше кем т'әг'мин дькә. Йа дöда, әм готи п'ак заньвьн, wәки хwе сәре h'әвт тә'маиә. h'әиwана сава qörбана у хера бе сәржекьрьне бе т'әрqин әw мина щәwазәкә (паспорта) бе шькьл у бе морә (п'ечат). Qәwьле Ә'рде у Ә'змин, сәвәqа сьсиа у чара wа дьвежә:

Qöдрәта Мәләке р'әмани,
Мәләка wә дәнг hьлани,
Го:- Халъqо, Ә'рд у Ә'зман
Бе стун р'аwәстиайә бани.

Мәләка wә щаw дьдаиә:

Го:- Шә'дә хwә Хwәдаиә,
Стуна Ә'рд у Ә'зман пе р'аwәстиайә,
Qöрбанә, херә у döа'иә.

Әз заньм, нав щмә'та мәда h'öщәт дьчә. hнәк дьвежьн, гоште хера йане гоште qörбана, гöниә тенә к'ьвав, йане пьпежьн. На хар, әw нә гönәиә, чь тьште нәвса бәнда теда бьминә әw гönәиә. Готьна мьн, сава хера у qорбанаиә.

Р'ОЖИ

Мьләте Эзди се р'ожа р'ожиа дьгрьн сава наве Эзид, әw р'ожиана борщьн сәр ме. Се р'ожа жи дьгрьн сава наве Хьдрнәви. Әw р'ожиана херьн: сава ахрәт у имана мәриа.

Пәи р'ожие Эзидр'а, h'әвтеки шӧнда р'ожәке р'ожи дьгрьн бои наве Шәмс, hәгәр р'ожие Эзидвьн, р'ожие Хьдьрнәвивьн, р'ожәке бәрва р'адьвьн (р'ожәке пешда) сава наве Хӧдане мале (Шехӧбәк'ьр).

Р'ожие Эзид, к'е мәщала wи ле дьгрә, дәсте wива те qӧрбана наве Эзид сәржедькә, әw нәфәре xwәва се р'ожа чawa борщдари р'ожи дьгрьн (нәфәре фә'мбәр). Р'ожа чара дькьнә э'ид. Бь qьрара дине мә эздиа, шәв р'адьвьн пашиве, нан у эмәке xwә дьхӧн, пәи нанxwарьнер'а дьк'әвьнә ньвине xwә, р'адьзен, h'әта сьвә р'он дьвә. Чахе дьк'әвьнә нав ньвине сава р'азане, бәри хәwр'ачуине готи се щара нета xwә бежьн. Пе we дәре, тӧ дьди э'йанкьрьне, wәки әw щәфе тӧ дьк'ьшини бой к'әиә у сава наве к'енә. Мәсәлә, дьвежьн:

Ишәв нет,
Сьве р'ожи,
Әшqи Эзид.

Лә әгәр р'ожие Хьдьрнәвинә, wи чахн дьвежьн:

...Әшqи Хьдьрнәви.

Wәхта р'адьвьнә пашиве, чь эмәке сава нәфәре мале hатиә hазьркьрьне. жь wи эмәки фәраqәк те дәрхьстьне сава хера

мьрна. Йәк жи- сава Бапири Пашив. Бапири Пашив—әw qәнщәки хwәдеиә, әwи сахна хwәда гәләк хер-херат данә. qәнщи у мә'рифәт qазанщ кьриә, ле әw бе зöр'әтә. Сава р'öh'е wи qәнще Хwәде бе хер нәминә, п'ара wи р'оже р'ожиа т'әв хера мьрие мәиә. Хwәде к'әрәмәкә öса даиә wи, wәки hәр маләкә Эзди пашиведа хера wи дәрдьхә, хера wи йа гьшка зә'фтьр дьвә.

Р'ожие бои наве Хьдьрнәви, әw жи мина р'ожие Эзид, се р'ожа р'ожи дьгрьн, р'ожа чара э'иде дькьн.

Р'ожие Хьдьрнәви, р'ожа сьсиа пәи фьтарер'а, мале Шеха у П'ира, Ощахе wана готи бенә вәкьрьне (сиаркьрьне). Щьмә'т, ahьл у щahьл, жьн у мер готи hәр'ьнә дитьна Шәхсе мьләт (Ощах).

Хьдьрнәви мерәки мьразбәхшә. hәр кәс әwе р'оже дьчә бәр ощаха, мьразе хwә же дьхwазә. Пәи wьрар'а, qиз у хорт öсажи чь ahьле карьн дькьнә „Ләиләqәдр".

„Ләйләqәдр" әwә, wәки эварда hә'та зәлалбуна сьве дьгәр'н, иәк-иәкер'а бәхтәwарие дьхwазә.

„Ләиләqәдр" херәкә гәләки мәзьнә сава ахрәта мәриа. hьнәк жь щьмә'та мә әwе р'оже К'осәгәлди дьгәр'иньн. Әw мьләте мöсöлман К'осәгәлди дьдә дәрбазкьрьне э'инати Мәләки Таwьср'а. К'ижан эздие К'осәгәлди бьгәр'инә- әw дьжмьне наве Мәләки Таwьсә.

ЧАРШӘМЕ h'ӘСАВ

hәрсал maha адареда (март) дәстпе дьвьн Чаршәме h'әсав. Әв чаршәме maha адареда hәр йәк мә'ниа we hәиә. Мәва ә'йанә, wәки чар сала щарәке р'ожәкә сале зедә дьвә. Maha сьвате (феврале) дьвә 29 р'ожа, әw сал те h'әсав сала „К'әбисә". Wи h'әсави чаршәме maha адаре дьвьнә пенщ чаршәма. Wи wәхти Чаршәме h'әсав, дәст пе дьвьн чаршәма дӧдада.

Чаршәма пешьн (Охьрчаршәм) әwе р'оже те дәрхьстьне фәраqә xwарьн бои наве Хӧдане maha адаре, к'ижан кӧ Мәләк Зәидинә.

Чаршәма дӧда (Ахьрчаршәм)—әw сала мьләте мәиә т'әзәйә, йане бь h'әсаве кәвьн. Әwe р'оже, чawa сала т'әзә, әм готи мале xwәда әщq у ша дәрбазкьн. Чawa р'ожиада, ӧсажи we р'оже тенә сәржекьрьне qӧрбане (Мәләк Зәидин мьлиак'әте сала т'әзә).

Сала мәиә т'әзәда hәр тьшт сәр р'уе ә'рде т'әзә дьвә, дар кӧлилк дьдьн, шинаи шин дьвә, тәирадә дәстбь щущькдәрхьстьне дькьн, чьqас р'әwьр у тәрәwьл hәнә- дәстбь зедана xwә дькьн, Бь хәбәрәке, hәр тьшт h'шиар дьвә.

Чаршәма сьсиа (Qәрәчаршәм)—чаршәма Кӧлоч'ә. Әве р'оже Кьлочь те пә'тьне, пешәме те кәркьрьне.

Чәнд гьли сава ве чаршәме. h'әвт Мер-мьлиак'әте Xwәде, h'ӧкӧме xwә нишани hәв дьдьн. Йәк дьxwазә к'ьриамәта xwә нишани е дьнедә, сәрwертйа wан мера hьлдә дәсте xwә. Wан мьлиак'әтава ә'йан бйә, wәки нав wанада йәк hәйә, к'ижан готи

сәрwерие wан бькә, ле ньзаньбунэ к'ижанэ. Лома жи wана зэрп у к'риамәте хwэ нишани һәв дьдан.

Пәи нишандаина гәлә к'рйамәтр'а, р'ожәке Шихади дьвежә: „Wәрьн әм, һәр йәк тә'мәки биньн, кölоч'әки бьстьрен, Хадьмәке бавежьнэ нав һәвир, бьпежьн. Сьвәтре әме wи кölоч'и кәркьн Хадьм п'ара мә к'ижани к'әт- әм т'әслими wивьн, бьра әw жи сәрwерие мә һ'әмиа бькә. Öсажи әм һәр йәк нишанәке даиньн, әм сьве р'авьн, бьн нишана к'еда р'öһ'бәрәк һәвә- әw мер мәзьне мә гьшкайә.

Әw мер у мьлйак'әт һәвр'а qаил дьвьн. чawa Шихади дьвежә- öсажи дькьн. Сьвәтьре Кölоч' кәр дькьн, Хадьм п'ара Шихади дьк'әвә, öсажи, жь бьн нишана wи р'öһ'бәрәк дәрдьк'әвә.

Wәки wә т'әг'минкьрьвә, һәрсал 17-ә—18-е мәһа адареда, wәхта кәвьре чоле wәлдьгәр'иньн- бьнда һәнэ бьһ'оке сор, ньqьтке р'әш сәр. Әw р'öһ'бәра, нәхше wә р'öһ'бәрейә, к'ижан бьн нишана Шихадидабу. Әw мере диwана Хwәде т'әмам qаил дьвьн, wәки Шихади бьвә сәрwере wана. Мәлэк Шихьсьн дьвежә: „Мәва ә'йанэ, wәки бь һ'өкöме Хwәде, готи мерәк бе щәм мә, нишанәкә щәмә, к'е әwе нишане нишандә- әме т'әслими wивьн". Мәлэк' Шихьсьн әв йәк гот сава избаткьрьна һ'өкöме Шихади.

Qәwьле „Мераща̀нге", сәвәqа 32-а. 33-а, 34-а дьвежә:

32

Сәидьл Мәмәде К'ъбир го;
Шихадио. wәки һ'өкöме тә һ'өкöме хwәдейә,
Мә нишанәкә р'астие тә дьбейә.

33

Шихади хwэ Хwәдайә,
һ'öщьке һ'öле Нуранир'а,
Нишан нишан дайә,
Пе Сәидьл Мәмәде К'ъбир сәр'а дайә.

34

Сэйдьл Мэмэде К'ьбир го:

—Шихадио, р'астэ, h'öкöме тэ h'öкöме Хwэдейэ,
Ч'акэ тэ даниэ нав мэ- h'эдэ, сэдэ, р'ейэ
h'эрч'а кэсе сахи нэчэ пейэ
Зьбение мьле wи бъгрьн бавежьнэ h'эвсейэ.

Әм эздиа hэрсал maha адаре, чаршэма сьсиада кölоч' дьпежьн. Чawa hун заньн, Кölоч'е мэ те стьране пе h'эвт тэ'ма, öсажи мори, йане жи дьрафэки давежьнэ нав. Сьрйа кэркьрьна Кölоч' мори п'ара к'е к'эт, эм дьвежьн:—р'ьсq у дэwлэта мале сэре wидайэ. Ле р'асти öса нинэ.

Мори п'ара к'ижан нэфэре к'эт, qэлпе we нэфэре qэнщэ, исафа we нэфэре т'эмьзэ. Тьштэки р'ьсq морип'арек'этьнева гьредаи нинэ. Кölоч' те кэркьрьне т'эне сава we нэфэре, к'ижан п'ак занэ: чьйэ qэнщи, чйэ хьрави, чйэ хер. чйэ гönэ.

Qэсидэ дьвежэ: „Aqьл у фэ'м, йол у арк'ан". Нэфэре he нэгьhиштийэ, ньзанэ чйэ qэнщи у хьрави, хер у гönэ, нэ лазьмэ п'ара wи кölоч'да hэвэ.

Öсажи мьн бьhистийэ, wэки гэлэ мэри жь кölоч' к'ижан сава нэфэра hатийэ пэ'тьне, к'ьвш дькьн п'ара Хödане мале йане; п'ара Гаване Зэрза, Мэме Шьван у п'аре маин. Wэва э'йанвэ, wэки п'ар сава бэндайэ, к'ижан нанхöр у авхöрьн. Хödане мале, йане Мэме Шьван, we п'ара xwэ чawa бькьн?

Сава наве Хwэдане мале, сава wи Мэлэки, к'ижан hун дьхwазьн, жь wи hэвири к'ижан сава кölоч' hазьр кьрьнэ, башqэ-башqэ к'атэ бьпежьн, бьшиньнэ мале щинара, чawa „хера" wан мер у мэлэка, П'ак заньвьн, „п'ар" сава сахайэ, ле „хер" сава мьрйа, мер у мьлиак'этайэ. Öсажи сава wан нефэре маин, к'ижан hьла эхтэрйа wан т'önэ т'эви кölоч'вьн, дьхwазн т'ера h'эвтеке wанр'а к'ата бьпежьн, эw р'эздеьлийа wэйэ.

Qьрара Ӏ'ӧкӧматежи, готьна мьн дьдә мәӀ'кәмкьрьне, Ӏ'әта 17—18- салие сущ надьнә мәрйа, әгәр дьдьн жи, лап Ӏьндьк, чьмки әw те Ӏ'әсав чаwа „нәгьӀишти".

Чаршәма чара „Ӏ'әсән пирк", әw йа чуина сәр мәзәлайә. Әwe чаршәме, бь борщдари, т'әмамйа щьмә'те готи Ӏәр'ә сәр мәзәле мьрие xwә, чьмки әw р'ожәкә к'вшә сава р'öӀ'е мьрйа. Әw чаршәма, те Ӏ'әсав р'ожа „дәрге вәкьри". Әwe р'оже, Ӏәр кәс qаси qәwата xwә, к'е чь дәсте wива те, нан у xwарьне дьвә сәр мәзәл. Wьра, qәwьл, бәйт', дöа' у дьрозгә тенә готьне, сава р'öӀ'е мьрйа. Әwe р'оже чь те готьне, чь те xwарьне у вәxwарьне, qәбул дьвә, йәк бәрамбәри Ӏ'әвта. Öса жи херәк афу дькә Ӏ'әвт гöна.

Чаwа жоре Ӏатә готьне, әw р'ож борщдарйә сава мә т'әмама. Ле р'оже маин, к'е дьöхазә, бьра нав саледа дәӀ дәрба Ӏәр'ә сәр мәзәле мьрие xwә.

ЗӘWАЩ

Зәwаща эздиа жь эздиайә, зәwащ т'әви мьләте башqә асахкьрйә, гönәйә, лома жи әм дьвежьн:

Хуна эздиа, жь эздиайә.

Нав мә эздиада hәнә Шех, П'ир, Мьрид. Чawa т'әви мьләте башqә, öса жи гönәйә зәwаща шеха т'әви п'ира, т'әви мьрида. Зәwаща п'ира т'әви шеха у мьрида, öсажи зәwаща мьрида т'әви шеха у п'ира.

Шехжи, п'арә вәдьвьн сәр се бава; Шехе Шехöбәк'ьра, шехе Шәмса,шехе Шихьсьна.

Зәwаща wан hәрсе qәбиле шеха жь hәв aqac гönәйә, чawa эздик сörманәки бьстинә. К'ижан шехе әве h'әрфе п'епәскә, әw бь qьрар, готи нав мьләт бе дәрхьстьне.

П'ир, п'арвәдьвьн сәр чәнд бава: п'ире h'әзмәмана, Исебйа, Омәр Хала, Мәрqәвеса, К'әмала, Мәме Шьвана у ед маин. Чәнд qәбиле п'иражи зәwаща wан hәв т'önә, әw гönәйә.

Пьрса зәwаще, wa бәрк' hатйә данине, сава т'әмьзайа мьләт. Бь qьрара мьләте мә эздиа, к'е әwләде xwә зәwьщанд, әw бь борщдари, готи Мә'р у Ньк'h'а, бук у зә'ве т'әв бьбьр'ә. Бь wәк'илиа т'ьреqе, әw бук у зә'ва hәв бенә h'әлалкьрьне.

h'әлалкьрьна жьн у мере эздиа, йане бьр'ина мә'ре, дәсте шехе Шихьсьнайә.

Бь готьна дине мә эздиа, готьна кал у баве мә, чь жьн у мере мә'ра wан нәhатиә бьр'ине, әwана щәм мала Xwәде, наенә

h'əсавкьрьне чawa жьн у мере h'əлалйе. Öсажи чь əwлəде жь wан п'əидавə, əwана нə зар'е h'əлалйенə, əwана тенə h'əсав „бижənək". Əм п'ак заньн, wəки мəри чь хьзмəте бькə, əw херə, öсажи qənщйə сава имана мəрйа, чь бука мə'ра we нəhатйə бьр'ине, чь шöхöл əw бькə, к'ара р'öh'е we, те т'önə.

Əв йək həйə, щəм т'əмамйа мьлəта.

Öсажи бь qьрара дəwлəте (h'ökömат)-е, h'е-тани мер у жьн нək'əвьнə загсе, зар'е wан тенə назкьрьне бе бав.

Qəwли Əрмəниава:

«Ադօրինի ծնունդ»:

ЧЬ ЭЗДИАР'А ГӦНӘЙӘ

Дәрәw, к'ьфри, зьне, бӧг'дан. шәр' шьлт'aq, нәдити нәбуида готьн.

К'е нәдити, нәбуий бежә
Р'öh'е ши бәнде
Агьре дожеда дьсожә (дьшәшьтә)

Дине мә, динәки испьh'ийә, әw т'ӧ хьравие нишани мә надә, hәр т'әмие хер у qәнщ дьдә мә. Әгәр әм, чawa лазьмә qӧльхи р'е у р'ьзма дине хwә у мьләте хwә бькьн, әм т'ӧ хьравие нәвиньн.

Qәт'ле нәкьн, зӧлме нәкьн, к'ӧбарие нәкьн, хwә хьравие дур хwәикьн, бәндәки тәнгасиедайә, к'омәке бьде, йәк к'әтйә, дәст баве р'акә п'ийа, wәки йәк хьравие дькә, т'еслими суда Хwәдекьн.

hәр бәндәк, готи т'әмидаре нәвса хwәвә, хwә жь хьравие дур хwәикә.

Qәwьле Эвар Дәстеда, сәвәqа 17-а дьвәжә:

Сәидьм мьлк'е щьнәте
Маш данә Сӧнәте
hәр кәс
Маше ши, qаси хьзмәте.

Чawa әм дьньhер'ьн. hәр кәс хwәйе хер у гӧне хwәйә.

Әз р'әщак'арьм, Хwәде qәлпе мә хар'ьщ мьхабьр' нәкә. мә беи qьрар, р'е у р'ьзма кал у баве мә нәкә, h'әwза мьләте Эзди, хьравие бькә, дәрге хера вәкә, дәрге шәр'а дадә, мьрйе мә бе хер нәкә, зендиа бе р'ьcq нәкә, ә'длаие сәр т'опа дьниае мәh'кәмкә.

h'әwза мьләте мә эздиа.

Хърава, нәзана, динбәтала у мьләтфъроша бькә.

АМИН!

EZDIKI.COM

Т'ӘМАМИ

Әз гӧманьм, һәр әwләдәки мьләте Эзди, к'ижан кӧ дьле wи пе хуна эздитйе дьхевьтә, әwе бьщә'динә ван пьрса һинвә у сәр дәрәще бьльнд хwәикә р'е, р'ьзм, ә'рф у ә'дәте мьләтйе. Кижан кӧ һатьнә к'ьвшкьрьне йале мала Хwәдеда у һатьнә qәбулкьрьне йале Кал у Баве мәда.

Әв пьрсәкә р'астә, нә дәрәwә, wәки әм Эзди, нав дәwр у зәманада һатьнә хwәикьрьне чаwа мьләт, мә сәр дәрәще бьльнд хwәикьрйә зьман, һ'әвандьн, нәхш у нигаре мьләтйе, сайа ван qьрара, к'ижан кӧ һатьнә к'ьвшкьрьне ве дәвт'әреда.

Бьра р'ә'ма Хwәде р'ӧһ'е мьрие мә Эздиавә, е хәзае һ'әта р'ожа ироинвә, р'ә'мә р'ӧһ'е Де у Баве wәвә, ӧсажи р'ә'мә р'ӧһ'е wанвә к'е әз һини әван р'е у р'ьзма кьрьмә.

Әз һинбумә щәм баве хwә, Шех К'әләше (К'әләше һ'әсән), ӧсажи щәм бьре хwә, Шех Хwәдедае, Шех Дәwреше (Кӧлоч'). Шех Задәе у Шех Заиле, Әwанажи, wә'дәда һинбунә щәм Сәидае хwә.

һәр Де, гәлә щәфа дьвинә сава әwләде хwә. Хәwа хwә дьһ'әр'минә, жь дәве хwә, жь бәжна хwә дьбьр'ә, бьрчи у тә'зи дьминә, һәр дьщә'динә әwләде хwә мәзьнкә у бәхтәwаркә. А ләмажи, һәр әwләдәк борщдарә qәдре Диа хwә заньвә, зйә'мәте we qимәткә, пе qенщи у мә'лифәта хwә бьн борще we дәрк'әвә.

Qәwле Сәрәмәрге, сәвәqа 11-а дьвежә

Илаһйо бәлки нә дъмъръм
Таwаве хъне дькърьм
Әwләдәки нерин ша дькърьм.

Де у Бав р'әщае мала Хwәде дькьн wәки әwләда бьдә wана. Әw сава wьрә, wәки әwләде wана р'авә мьqатие wан бькә, дьле wан, пе мә'лифәта хwә бьдә шакьрьне. Öсажи хьлазйа э'мре wанда, wана бь qәидә у qануне мьләтйе h'әдкә, хера у херата сава р'öh'е wан бьдә. hәр әwләдәк готи бьщә'динә qәнщи у мә'лифәте qазьнщкә, сава шьмә'т р'э'ме Де, Бав, Кал у Пире wир'а бьхwазә. Әм готи заньвьн hәр щарәке wәхта р'э'ме мьрие мәриар'а дьхwазьн, әw дьвә р'онкаи у азаи сава р'öh'е мьриа.

Ләмажи, Де у Бав р'әщае Хwәд'е дькьн, wәки Хwәде әwльд бьдә wан. Әw әwльде we qәнщи у мә'лифәте qазьнщкә, Хwәде э'мре wан дьрежкә у бәхтәwаркә, ле әw әwләде we пе нәп'аки у нәqәнщйа хwә ч'ер'а бинә Де у Баве хwә, бьра Хwәде думка wана кьнкә.

Әз wa заньм, к'е диа хwә h'ьзнәкә, әw т'ö wәхта нькарә демар'йа хwә h'ьзкә, wәки h'ьзкәжи әw дәрәwә, т'ö кәс qимәт надә we фелбазйе!

Wәки бьстане диа мәриада дәwса шире сьпи, хунвә йане к'емвә, ле бьстане диа хәлqеда ширшәкьрвә, хун у к'ема бьстане диа мәриа daha хwәшә, не кö шир-шәкьре бьстане диа хәлqе, чьмки hәркәс жь бәдәна диа хwәйә.

Мьләте мәриа диа мәриайә, мьләте мәриа qölба мәриайә, к'е бе qölбәйә, әw бе Хwәдейә. к'е бе Хwәдейә, әw бе хофә, бе тьрсә, бе шәрмә. Щәм е öса бә'р давежә чока. Е öса кölилка бәрбьр'онә, тә'в дьдә к'ö әw wьранә.

Әм мьләтәки ч'укьн (hьндькьн) әм борщдарьн мьләте хwә, э'рф, э'дәте мьләте хwе h'ьзкьн, wәки щьмә'те маинжи мә бәгәмкьн. Йане на, мьләте башqә т'ö wәхта мә nah'әмлиньн, h'ьз накьн у щи нанә мә. Әwе бежнә мә. „К'а hун сава хwә чьбунә,

wәки сава мә чьвьн"? Wи wәхти, щие хәвәрдана мә we т'önәвә, әме сәре xwә бәржеркьн, ле we дәрәнгвә.

Сала 1995-а, гönде

Шамиране

Ӈ'әсәне Шех К'әләше
(Ӈ'әсән Ӈ'әсәнйан)

EZDIKI.COM